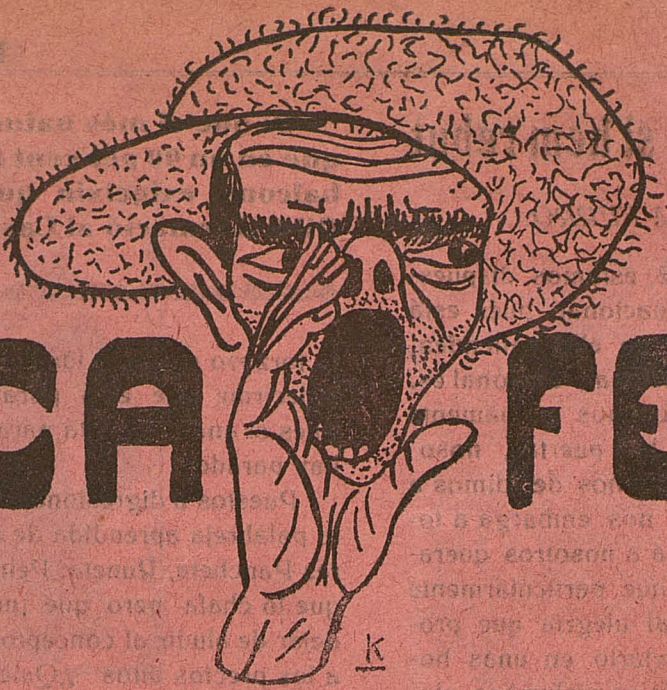

TOCA FERRO!

SETMANARI RADICAL ESPERITISTA

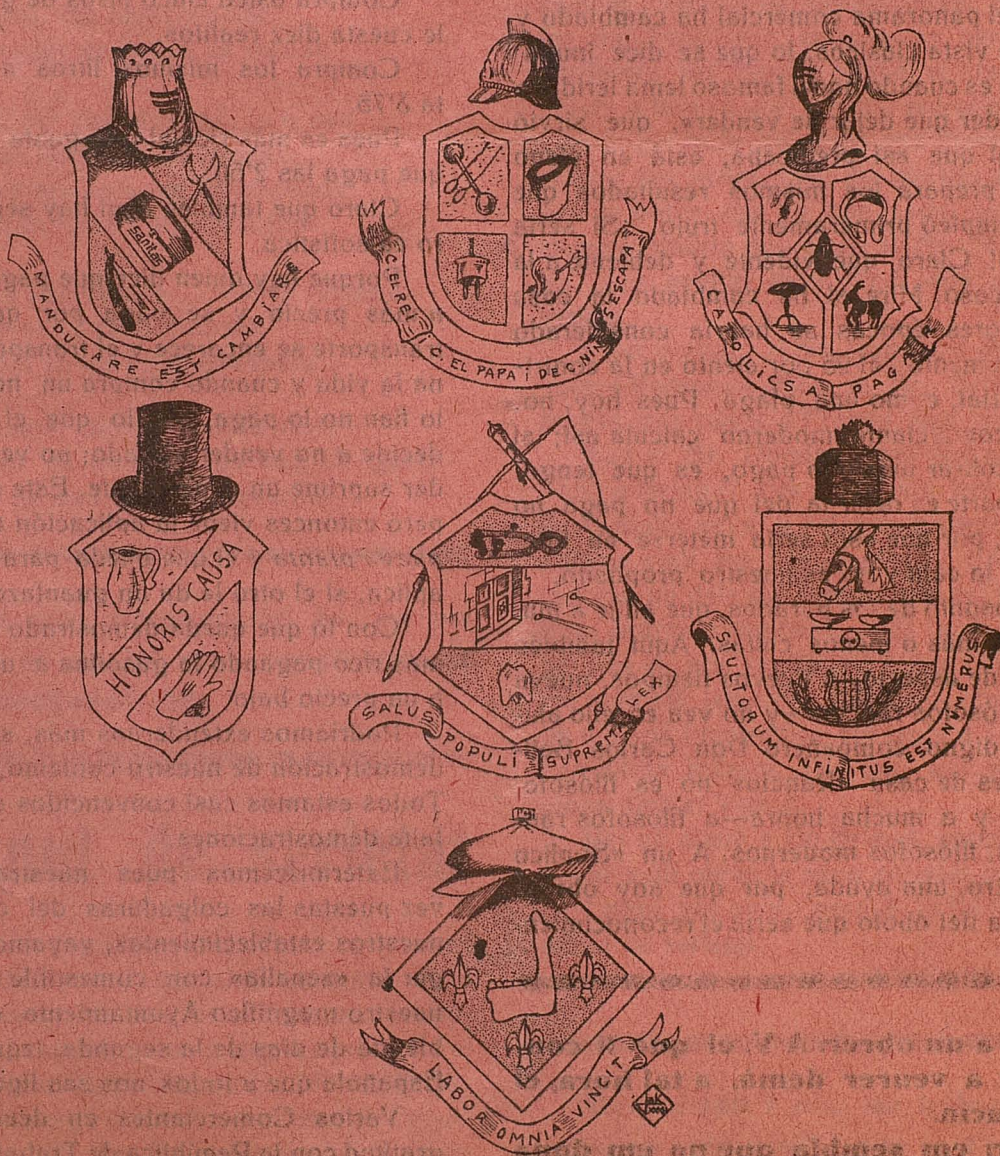
Número 23

LLEIDA, 16 ABRIL DE 1932

Any 11

PREU 20 CÈNTIMS ▲ REDACCIÓ I ADMINISTRACIÓ: Plaça Pintor Morera - LLEIDA

LA REPÚBLICA, PREMIA!

NOVA ARISTOCRACIA

Carta que no sabem si hem rebut

Sr. Director de TOCA FERRO.

Hoy, día 14 de abril de 1932, estamos dispuestos a hacer fiesta, claro que nacional, pues está mandado por los doctores que en ello entienden, que así se haga. Y lo que es nacional, nacional es.

Lo aceptamos, nos congratulamos mutuamente Estado y nosotros y cerramos las puertas, nosotros por ahora; el otro él sabrá; y nos decidimos a tomar parte en la alegría que nos embarga a todos, sin que por lo que respecta a nosotros queramos aludir a embargamientos que particularmente nos atañen, con aquella especial alegría que produce verse completamente proletario en unas horas, por que entonces es cuando se vislumbra claramente lo que es la carrera de líder del proletariado, o sease pastor, en castellano.

Otras veces, una fiesta nos resultaba altamente perjudicial por que interrumpía nuestro negocio; abría un parentesis en las relaciones con nuestra clientela, pero ahora que ésta no entra en nuestros calculos para el negocio, por que tampoco entra en nuestros establecimientos, estamos contentos de la fiesta.

Y es que el panorama comercial ha cambiado y los puntos de vista clásicos, lo que se dice inutilizados. Ahora es cuando aquel famoso lema leridano de «antes perder que dejar de vender», que sirvió para perder al que así predicaba, está en pleno éxito y quizá prepara los mismos resultados que en el que lo empleó primeramente trujo. ¡Si sería vidente, el tío! Claro que vidente y debiente a la vez, en todo caso. Mire si ha cambiado la cosa que en anteriores épocas se habría considerado ese bendito aumento del 25 por ciento en la contribución industrial, como una plaga. Pues hoy, no. Y es que el comerciante moderno calcula así; si me vienen a cobrar más y lo pago, es que tengo. La segunda parte es decir la del que no paga no viene al caso, por que esto sería meterse en interioridades de la caja y no es nuestro propósito.

Como el asunto de los parados, que aflige a muchas naciones más o menos cultas. Aquí también ha cambiado de aspecto. A nuevos tiempos, nueva filosofía. A filósofos rancios—y no vea en ello alusión nuestro digno compañero Don Carlos Bellmunt, que si es de casa «Rancio» no es filósofo, sino tocinerero y a mucha honra—a filósofos rancios, decimos, filósofos modernos. A un «Suplico a Vd., caballero, una ayuda, por que soy obrero parado», nada del óbolo que sería el reconocimien-

Oí que el més natural es que uns socis, que en un 90 per cent no endomassen llurs balcons, exigeixin que un altre en posi? Oí! (informació al Cassino dels senyors).

to forzoso del paro idem, antes bien «Usted viene a decirme que está parado; viene, luego anda. Pues si anda, no está parado». Es por esto que no hay parados.

Puestos a digresionar —y perdone Sr. Director— la palabreja aprendida de nuestros mejores oradores Pancheta, Runeta, Pelmacín y también Ventoso que lo chafa pero que ¡muy bien! —no queremos dejar de aludir al concepto de riqueza en relación a los precios altos. ¿Quién es más rico, el que compra una cosa a bajo precio o el que adquiere la cara? la cosa cara, queremos decir, por que hay caras que no se adquieren a ningún precio: la cara dura, que suele ser de nacimiento,—por ejemplo.

Si la pregunta es obvia, la respuesta también lo será, pero por no quedar mal, diremos que es más rico el que compra lo caro y vamos a probarlo.

Compra usted cinco litros de gasolina a 0'50 y le cuesta diez realitos.

Compra los mismos litros a 0'75 y le cuesta 3'75.

Pues es más rico el que gasta las 3'75 que el que paga las 2'50.

Claro que también aquí hay segunda parte, pero es sofisticada.

Porque hay quien dice que pagando la gasolina a más precio, y se paga por que no la fian, el transporte se encarece y el transportista no se gana la vida y cuando compra un neumático que se lo fian no lo paga, con lo que el comerciante se decide a no vender al fiado; no vende y al no vender suprime un dependiente. Este se llama parado, pero entonces viene la aplicación de la filosofía de *nueva planta* y el que queda parado es el que la aplica, si el otro le da un guantazo.

Con lo que queda demostrado que el país está más rico pagando la gasolina a un precio alto que a un precio bajo.

Podríamos extendernos más, señor director, en demostración de nuestro contento, pero ¡para que! Todos estamos casi convencidos de que no hacen falta demostraciones.

Exterioricemos pues nuestra alegría y una vez puestas las colgaduras del caso y cerrados nuestros establecimientos, vayamos todos a recoger la «senalla» con comestible que nos ofrece nuestro magnífico Ayuntamiento en este memorable día de días de la segunda, izquierda, República Española que a todos nos sea ligera.

Varios Comerciantes en deuda o deudas de gratitud con la República de Trabajadores de Todas Clases.

Un urbà a un obrer: A V. el que li convé és anar a veurer demà, a tal hora, el senyor Palacín.

El obrer: em sembla que no em dona la gana.

14 d'abril

A la segona República espanyola, i que per molts anys «que les logri felices.»

O Pep! o Pep!, deixeu-me el metre gran,
l'escala i el nivell de més amplada,
la lira que teniu, tan ben cordada
i'l numen i'l «cacumen» que us desfan.

Deixeu-m'ho, per cantar: dotze ja'n van
de mesos amb la Patria llibertada.
La Patria, que ara està tan descansada
i resa amb gran fervor «tantarantant

que les figues són verdes.....» Mes perdura
la ceba del encant, ceba madura
del màgic nom en qu'il babau espera.

Cantem contents, cantem avui la festa
catorze ja no es nombre, es veu de gesta
Abril, a més de mes, és «Primavera»!

**Oi que el més democràtic, és, en un
Cassino dir: si no fas això, possiblement
hi haurà pedregada? Oi!**

Un minut de serietat

Per a celebrar degudament el primer aniversari de la Història d'Espanya, que aixís nomenen el 14 d'Abril prop-passat els nostres esquerrans, proposen un minut de serietat com a degut comentari al discurs que a Vendrell pronuncià En Marcel·lí Domingo en l'homenatge dedicat al Ministre de Finances, Sr. Carner. El text fou publicat per la «Hoja Oficial» última. Digué el Sr. Domingo:

«Actuaban fuera de la ley los que gobernaban (avans del 14 de Abril de 1931). Ningún poder estaba en su lugar, ninguna ley tenía poder imperativo, ni existía la ley del derecho».

Aquí no més cal recordar les multes imposades per a xiular una comèdia indecent; els empresonaments de messos sencers sens formació de causa, ni donar cap explicació als definguts; la nacionalització de milions, propietat d'una institució, contra la qual no s'ha probat cap crim i contra una Constitució que no admet la confiscació de bens com a càstig; la suspensió de la premsa que no's doblega a la voluntad ministerial; la suspensió dels actes de propaganda que no són a gust dels qui manen i tantes altres coses de les quals hem anat protestant.

«Hay elementos que dicen que han de alejarse de la República porque la República ha atentado contra sus sentimientos religiosos. No es cierto...»

Si no hagués estat la crema de conventes, el tractar a l'Església i a les ordres religioses com a menors d'etat, prohibint les hi vendre o hipotecar el que és ben seu; l'imposició de l'escola laica com a única i obligatòria, contra els drets de les minories religioses reconeguts arreu del món civilitzat; el foragitar les imatges dels hospitals, escoles i centres de beneficència; el prohibir manifestacions religioses per considerar-les perilloses per l'ordre públic; el tirar a la misèria milers d'homes que havien entrat a les parroquies amb la garantia del Estat que donava una pensió, encara que petita, fixa; els abusos de molts alcaldes de poble, que no han estat degudament sancionats, tindria molta raó el Sr. Marcel·lí Domingo. Ara sentim molt dir-li que no ens ha convençut.

I per acabar, el Sr. Domingo diu que l'«Osservatore Romano» alaba al Sr. Briand, el qual feu moltes mes coses a França, que ells a Espanya.

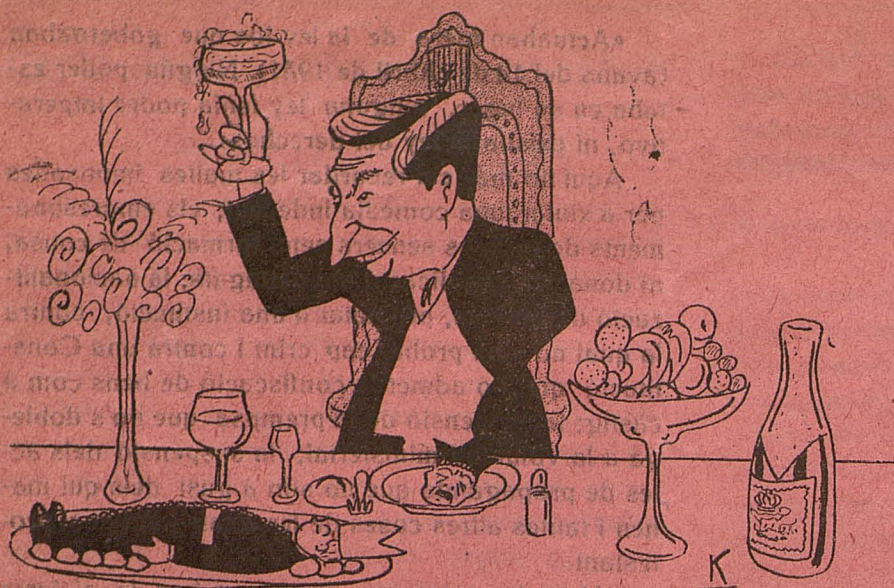
Sap el Sr. Domingo per qué alaba el periòdic italià a Briand? Els elogis són per la seva política de fa molts anys, o pel penediment que després ha palesat amb les seves obres? En Briand és cert que fou un dels qui foragitaren del territori francès a les ordres religioses, més també En Briand ha permès el seu retorn a França i ell també presencià com els jesuïtes, solament, obrien deu domicilis a París i magnífics col·legis a Toulouse, a Lille i en altres indrets, i ell fou qui reanusà les relacions amb el Vaticà.

Per çò alabà a En Briand, perquè va saber rectificar amb obres la seva anterior conducta.

I prou per avui, perquè ja ha transcorregut el minut de serietat.

L'HOME DE PALLA.

Oi que 160 i pico de balcon endomassats, no està mal? I que te d'estar, si sembla un plebiscit!

QUIN 14!

EL BANQUET A DALT

Gatzàra en vers

Veritats i rípis de la setmana

Festegem la gloriosa
data d'ara fa un any;
ens serà un bon averany
per la pau i per la bossa.

Molt de temps fa que hi penquem
des de casa i del carrer,
i ara no sabem que fer
de tant com ho disfrutem.

La tenim, si; la tenim.
La volem, si; la volem
que'n farem? la «congriem»?
aveiam que decidim!

Ai, recongre! congreguem la
la gran congregació
i per la «congriació»
còngres tots, au! «congriem-la».

Quan l'haurem ja «congruada»
que hi direm? que hi farem?
tranquilets esperarem
que ens arribi la paçada?

No, no, no, no, no, i no.
amb mil «cascos» d'arengades
alçarem mil barricades
que faran la mar de pó.

Tal com fèrem l'any passat
amb aquell gran pim, pam; pum;
amb aquell foc i aquell fum
i aquell mort i degollat.

Que'n fòu d' épica la lluita!
no no sap ben be ningú,
fou d' allò, d' allò mes crú
quan girava ja la fruita.

Es el cas—diguem ho alt-
quan la guerra fou guanyada
acudí la gran gentada
disposada a fer el salt.

Mes qui no fòu a les bufes
no figura entre els herois
i'ls diguerem «apa nois
per a nàltres els enchufes».

«Llambregaven» com a cans
les fallades del festí
però en Vives, molt reff
els digné «fora les mans».

Començà'l repartiment
amb la mes gran equitat
i quan ja s'hagué acabat
no quedà ningú content.

Uns enquesta es va fer
per a contentar tot-hom;
en curava un próhom
qui recollia el parer

Un a un, dels agreujats,
que en una papereta
declaraven, crua y neta
la «varí» dels enxufats

Les respostes variades
es seguiren sens parar;
provem ara, de triar
algunes de destacades.

«Jo, en Pep de les sabates
no estic pas gens de content:
necessito de valent
moltes, moltes mes «beates»

«Jo, en Pere de Balàfia
no donc la conformitat
per que, fins necessitat
de molíssima mes «pàfia»

«Jo Enric del Recolons
que trec foc per els caixals
vull guarir tots els meus mals
amb mes «satisfaccions»

Jo, Carlets del Sense Veles
si estic tan enfadat
es per que prou no m'heu dat
totes les que vull, de «peles»

«Jo Humbert de cal Sopetes
protestant pel que m'heu fet,
vos dic clà que no hi ha dret
car jo vull moltes «pessetes»

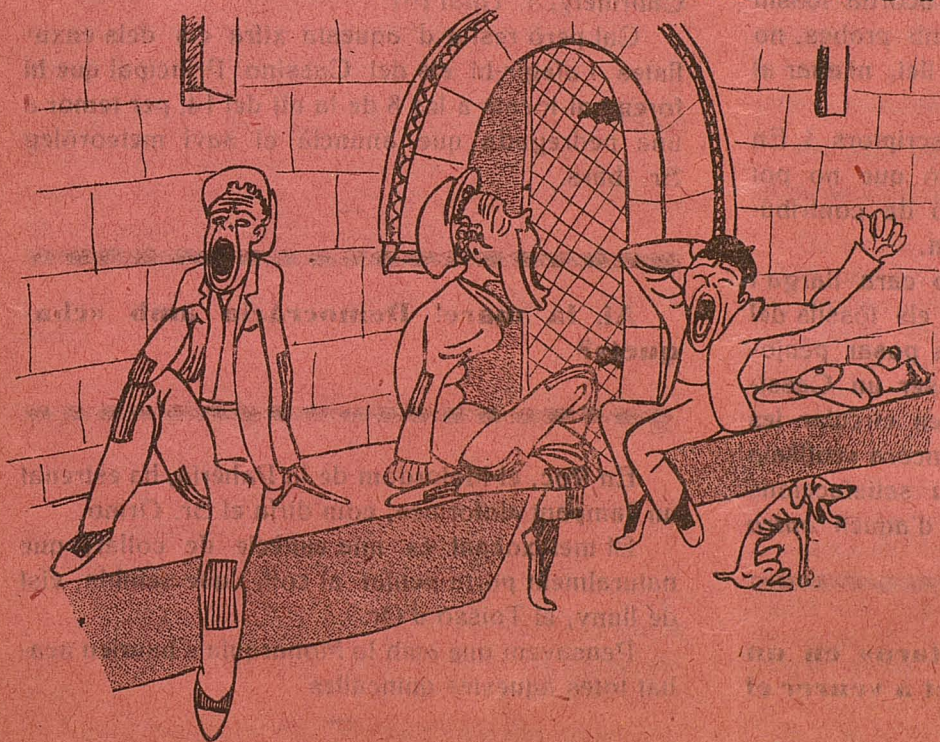
Després de raons tan plenes,
jà veieu, cal conservar
ço que varem ben guayar
amb la sang de nostres venes

Alegrem-nos i vivim
i mengem, cantem, bevem,
que mentre això farem
ni patam, nois, ni patim.

Respostes que podrien ésser a una Enquesta

PEP ESTADELLA

Home d'ideal, jo no hauria d'uptat en seguir
En Cambó per a lograr-lo, però no serà necessari
i es crearà'l Ministeri de Sanitat; com no dec,
doncs, estar encantat del transcurs del primer any
de nou-règim?

Les «banquetes» baix
(avans de la senalla).

EPI BELLI

Quan les Diputacions a la resta d'Espanya i
les Comisaries de la Generalitat a Catalunya, es-
tan regides pel democràtic sistema d'escollir se per
qui mana, les figures mes desfacades, sols el-logis
podem fer del règim actual.

RICARD PALACIN

Això de poguer discorsejar a les Corts i a la
Generalitat, és el mellor incentiu per a callar als
dos llocs.

HUMBERT TORRES

Jo no he sentit dir cap tonteria a les Cons-
tituents.

SALUS ESTADELLA

Bona obra municipal, es saber oblidar l'ad-
ministració i preocupar-se de qüestions rel.ligio-
ses. Prova: que continuo essent alcalde!

SIMEO IBARS

Tenint En «Pac» Giné, En Pere Castro i l'Enric
Sarradell, es induptable que trionfarà el partit ra-
dical. Porten la sort.

SERRATE

Que satisfet queda qui pot el.logiar al seu
senyor!

VIVES

La veritable democràcia es elegant.

PEP QUE RUQUEA

Aixis En Lluís de Tapia ha arribat a Diputat!

JULIÀ PLANA

Com es premia la conseqüencia!

ZAMORANO

La Paheria recordarà sempre que ha estat regi-
da per qui entenia en alfombres.

HO CELEBREM?

Nosaltres, radicals esperitistes i enemics decidits de la burgesia, laics fins a lo Samblancat, encara que amb procediments mes suaus i, sobretot, republicans de *chipen*, varem celebrar l'aniversari (Toca Ferro) sens enterar-nos dels escrupols cavernícoles i dels avisets oficials, dels domasos, de les banderetes i demés fanals que avui com ahir, s'estilen per senyalar les festes. Cal, ademés, tenir en compte, que ni usem botins, ni *chaquet* ni *siete reflejos* ni domassos amb escuts nobiliaris enlluernadors de multituds, doncs tot el nostre queda reduït a una simplicíssima actuació d'homes lliures, civils, urbans i una mica tabernaris en l'intimitat, però de nostra taberna aristocratizada, culta i sobretot amb modors.

Ens reunirem, doncs, la colla dels catorze i al redós d'una coca de cà la Negra, presidint un simpàtic porró, per alló de «In vino veritas» varem iniciar la barrila de reglament.

L'hereu de Can Vinaixa, s'expressà així: Cal introduir millores al nostre periòdic, fent-lo sortir tots els dies, atés que ni el «Correo» ni «El País», «Occident», ni menys «La Jornada», podran competir amb nosaltres que contem amb el favor del públic i a demés tenim idees propies, com plans i pessetes. En arribar a aquest punt del seu parlament s'armà un guirigay extraordinari protestant del que suposarem broma del hereu, el qual, tot seriós explicà que el de les pessetes n'havia fet esment, anticipant-se al moment en que socialitzant els estalvis i les hipoteques que ja tenien alguns enxufistes (Catòlics a pagar), quedarien resoltes les nostres finances. Es va fer la ronda de consuetud i s'acordà deixar per llavors l'idea de l'hereu de Can Vinaixa.

El plaga número 13, ens assabentà d'unes certes xafarderies que per unanimitat s'acordà fossin refusades doncs que no contant amb probes, no era oportú, ni es podia jugar amb la llei, ni anar al jutjat per noves querelles.

L'administrador digué que els subscriptors i En Morón pagaven religiosament, però que no pot fer-se noves despeses amb previsió de contribucions i altre càrregues que s'apropen.

I, per fi, el nostre Director, amb cara llarga i veu tremolosa, ens assabentà que els fòssils del Cassino Principal s'havien resistit a posar penjo-relles el dia de la festa, malgrat d'ésser un Cassino apolític i per tant que proposaven circular les ordres a tots els toca-ferristes que encara sentissin humor per anar afluixant les deu satisfaccions mensuals, es donguessin de baixa d'aquell *antro*

Per què el Gravat a l'«estaro» en un dia com aquell? Que no te dret a veurer el «chaquet» del Ton 7 R?

de les cavernes ja que segons s'es vist ni per penjolls volen servir. Fou aprovada per aclamació la proposta, amb l'aditament que hi afegí el secretari cunyer que sotasigna de que s'anés a oferir i felicitar el senyor de l'Anís Mundial' per si volia admetre de socis al Mercantil a tots els toca-ferristes, una vegada s'ha demostrat que quan menys desde aquell centre, es deixa expansionar en forma addient els avenços actuals.

El secretari cunyer de TOCA FERRO.

PUNTES DE PARIS

L'èxit mes rotund del «dia de la República» l'assolí el primer tinent d'Alcalde, ex-diputat provincial del temps de la Dictadura, assegurado i ex-tupinaire, Tonet Vives.

Estava elegantíssim. Semblava aquell figurí: «como viste Chamberlain los miércoles por la tarde». Xaqué, pantalon, a ratlles, guants crema, sabates de xarol, botins blancs i'l cèlebre «siete reflejos».

Tant mudat anava que per no «castigar» tant, tot el dia tirà de taxi.

Hom diu però que ho feu per no embrutar els botins de «piqué» blancs que li havia deixat un «urbano»

Descomptant els edificis públics, el passat dia 14 hi hagué els següents pisos amb cobrellit:

Acadèmia, 2; Catalunya, 1; S. Antoni, 2; Caldereries, 4; Palma, 1; Cavallers, 11; Major, 21; Paheria, 6; Plaça, 4, Plaça de la Sal 13; Carme i Remolins, 38; Democràcia, 11; Pi i Margall, 3; Clavé 1; Magdalena, 6; Ferran, 28; Boters, 2; Cabrinety, 3. Total 161.

Cal però restar d'aquesta xifra els dels enxufistes i afegir-hi els del Cassino Principal que hi foren col·locats a les 8 de la nit del 14, per temor a una pedregada que anuncià el savi meteoròleg Sr. Ibars.

Ai, la mare! Democràcia amb «chaquet»?

En Roc, el Majordom de la Paheria, ha estrenat un llampanat «informe», com diria el Sr. Ormo.

El mes xocant és una espècie de collar, que naturalment porta penjat al coll, i que sembla, vist de lluny, el Toissò d'Or.

Pensavem que amb la Monarquia s'haurien acabat totes aquestes quincalles.

Oi que és la millor oportunitat per a estrenar «chaquet»? Oï! (En Tonet 7 R: ep, ep, que això sembla una al·lusió!)

El Sr. Joan Rodés, representant de la Companyia d'assegurances «Plus Ultra» fa dies presentà al nostre Municipi una oferta, compromentent-se a regalar la prima als pobres de la Ciutat i aital instància encara no ha estat contestada.

Sabem però que les assegurances ja s'han fet per mitjà d'un altra companyia.

Ens podrien assabentar d'aquest assumpte el regidor Sr. Vives i el cunyat del també regidor, Sr. Ibars?

Als reporters de TOCA FERRO ens cridà l'atenció veure a la nit del passat dia 13 el Parc de Bombers molt il·luminat per dins. Creient que per fi el Sr. Bellí estaria donat una lliçó de gimnàsia, ens hi acostàrem i sentírem una gran xerradisada de dones que estaven cosint.

Es potser que estaven acabant de donar els darrers punts a algun frac o smocking per qualche regidor de la majoria?

Hom diu que prompte es casarà el pollo Bellí. Com és natural per l'Esglesia. Li recomanem que en el viatge de noces no's descuidi de passar per Alpicat.

Quin fàstic! per tot el mon trobes rellotges, fonògrafos i Radios MORÓN

Ens agradaria molt saber si ha estat algun regidor el qui ha venut la botifarra que figurava a les cistelles repartides als pobres amb motiu de les passades festes.

També ens agradaria saber quin empleu s'ha donat a la carn de tres berres que va fer matar al escorxadador un dia d'aquells el regidor Sr. Bellmunt.

Hi ha qui assegura que les cistelles amb que s'obsequià als pobres i el menjar extraordinari dels assilats fou un obsequi particular dels Srs. Salus i Bellí i pagat de la seva butxaca.

Esperem que això es confirmi per a felicitar-los.

Per ara deixem en suspens la nostra enhorabona.

El nostre ex-Director Sr. Besa, lliure ja de les penoses obligacions d'aital càrrec, pensa contreure'n unes altres.

Un dia d'aquests celebrarà l'acomiadament de solter, convidant a sopar als amics.

La nostra mes tocaferrística felicitació.

Ja està acabada la instal·lació electrica de Cà la Ciutat. Hom diu que ja han cobrat els instal·ladors.

Cóm és que no s'ha celebrat concurs, aixís com

tampoc pel mobiliari i alfombres, i en canvi se'n va celebrar per les gorres dels empleats de consums, que no era una compra ni de molt tant important?

No és pas aquesta la administració que prometeren als seus electors els avui regidors de la majoria.

Sembla que per fi pren estat consistorial l'assumpte de la pavimentació de la Rambla de Ferran.

Esperem que s'obrarà amb justícia en un assumpte que tants diners costa a la ciutat i que s'ha fet dormir tant de temps.

Els regidors Srs. Vives i Solé, que són els nomenats per a informar en aquest afer, tenen la paraula.

Oi que tot va bé? Oï!

Al «avi» a Barcelona cada dia se'l prenen mes a broma.

En un dels meetings, mentre dirigint-se als obrers, els deia el de sempre: «Quan tinguem aprovat l'Estatut»... un del públic imitant el eco respongué: «Tuuuut!»

No cal dir que encara riuen ara.

—Perque han posat aquelles graelles a cala Ciutat?

—Perque quan s'hagi de tornar a repartir botifarra el que la vulgui rostida se la podrà rostir allí mateix.

—No vindrà mal. Sobre tot si és de carn de berra, que és molt mes dura que la de tocino.

Quan els regidors entràren en la nova casa de la Paheria, per a pendre possessió oficial de la mateixa, el públic s'ho mirà amb la major indiferència. No's vá sentir ni un aplaudiment.

Quina poca consideració, deia En Vives. I per aixó m'he vestit tan?

Oi que estem contents? Oï!

De un soci del «Words Distartion Club» hem rebut una nota en la que ens diu que l'autor de «Conversa cubista» del nombre prop passat, degut a volguer anar massa depressa s'ha deixat quelcom en el tinter, i vol recordar-li que *Zamorano* se hizo en una hora i que per volguer *porta'l sol* el pes de l'escrit, li ha resultat un xic incomplet.

Ara que estem en temps de «mograssia» i igualtat de drets per a ambdós sexes li brindem al nostre magnífic Ajuntament una idea que si's portés a la pràctica segurament augmentaria amb consideració els cabals municipals; allà vá, doncs: si ara fa pagar un impost a *les tribunes* perque no'l fa pagar també *als tribuns* ara que n'hi han tants.

SECCIO CIENTIFICA

LA REPÚBLICA

República, encara que la vulguin fer làica, vé del llatí. Es compon de dues paraules: *res* que vol dir cosa, (per això en català per a significar que no hi ha cap cosa en algú indret, diem que no hi ha *res*) i *pública* que és una modificació de *popúlica* que a la vegada es deriva de *populus*, poble. República és, doncs, «cosa pertanyent al poble». I com que del poble els grecs en deien *dèmos*, d'aquí que la República sigui essencialment democràtica. Per tant dir: *República democràtica*, és com dir, República republicana, o Vives «siete reflejos».

La República més antiga que coneixem els sabis de TOCA FERRO és la grega. A Grècia la República ja hi era molt abans de la nostra era. I no's pensin els pagesos al sentir parlar de la nostra era que els tocaferristas tinguem alguna era on, fa molts segles que s'hi bat. Aquesta era no te res que veure amb el batre ni amb els pallers. Es un punt de partida adoptat per totes les nacions civilitzades, a partir del qual, els anys es comencaren de cop i volta a contar pel número u, igual que els fins aleshores no hagués passat res. Aquest esdeveniment ocorregut fa 1932 anys fou el naixement del fundador de la doctrina que els làics en diuen cavernícola i la demes gent en diuen cristiana. Doncs bé, fa molt més de 11 segles abans del any primer de aquests 1932 que portem gastats fins ara, o sia fa més de 3.000 anys, a Grècia ja hi havia República com en altres indrets hi havia o havia hagut monarquia. La República grega morí a les mans d'un general i emperador macedònic que es deia *Alejandro*, però no Lerroux, sinó *el Magno*.

A Roma també fa molts anys tingueren República. I que els hi durà més de 500 anys. En lloc d'un president n'hi tenien dos i els hi deien «consuls», suposem perque quan les coses anaven malament es «consulaven» (com diuen a Barcelona) mutuament. D'això només fa uns 2.400 anys. I ens volen presentar la República com una cosa d'ara! La República romana era molt democràtica i molt liberal, però només ho era per ells, pels ciutadans romans; pels esclaus i la majoria dels estrangers no ho era gens. Nosaltres, els espanyols, quan caiguérem baix la dominació romana, fou en temps de la República, de manera que ara som a la tercera. La República romana morí també a mans d'un general que li deien Cèssar, segurament perque la va fer «cessar».

Al igual que a Roma, a diversos indrets del mon, ens diu la Història que s'han anat succeint les Repúbliques i Monarquies. A França n'hi hagué

una, la primera— (ara ja són a la tercera) que va fer les bastes a mans d'un tinentet d'artilleria que es deia Napoleó Bonaparte, i que es va proclamar ell mateix Emperador amb l'assentiment de tots els francesos, que encara avui el ploren. I això que va sembrar tota Europa i part d'Assia i Africa d'ossos de francès.

A Espanya anem per la tercera República. La segona com tothom sap no tingué la sort de la tercera. No arribà al any. Després d'haver gastat 4 presidents, Figueras, Pi y Margall, Salmerón i Castelar, la va desfer el general Pavía, el qual si bé estava determinat a repartir algun prèsec, res té que veure amb els prèsecs d'aquest mateix nom.

Feta a grans gambades l'història del origen i evolucions de la forma republicana a través dels segles, creu deure seu el nostre TOCA FERRO, al dedicar aquest extraordinari al aniversari de la implantació de la segona República espanyola, recordar als dirigents que la República és essencialment democràtica i popular, com havem explicat i que per tant no és cap partit polític al estil dels que hi ha als poblets de mala mort, on el partit del menescal és contrari del partit del mestre, i si els uns diuen blanc els altres diuen negre i que es persegueixen i procuren molestar-se com més millor. Es una forma de govern i el govern ha de ésser per a tots, ha de tractar a tots igual i ha de respectar els drets de tothom. Per tant, no hi pot haver enxufes, ni mala administració, ni ofenses a les creences, ni confiscació de bens, ni repartiments de terres, ni monopolis d'ensenyament.

Això pel que fa referència als de dalt. Els de baix, el poble, deuen saber que la democràcia no és odi de classes, ni atropellament als drets d'altri, sino civisme, cultura, respecte, cooperació al compliment de les lleis. Sense això el governar es fa difícil en general i amb generals, però, democràticament, sense una gran cultura en la massa, esdevé impossible. No cal donar-hi tómb. La Història que és la mestressa de la vida, la experiencia de la humanitat, el guiatge dels pobles, la depositària del pervindre, ho diu ben clarament. A les col·lectivitats els passa el mateix que als individus. Contra el esperit res hi poden els agents exteriors. El enemic més gran són les pròpies culpes i els propis desencerts; i més que els desencerts, moltes vegades excusables i remeiabls, la entestada persistència en els mateixos.

I res més natural, que tractant-se d'un extraordinari, TOCA FERRO esdevingui un xic seriós. També això és extraordinari.